

Uvodnik

Editorial

Polona Vilar

DOI <https://doi.org/10.55741/knj.69.1.1>

Veseli me, da lahko prvo številko novega letnika zopet otvorimo z uredniškim uvodnikom. Začenjam z dvema pomembnima novicama. Knjižnica je od februarja 2025 dalje uvrščena v seznam revij, ki jih indeksira podatkovna zbirka Directory of Open Access Journals (DOAJ). Kot bralci Knjižnice verjetno večinoma vedo, gre za največjo in zelo raznoliko podatkovno zbirko odprtodostopnih revij (Directory of Open Access Journals, b. d.), katere poslanstvo je »povečati globalno prepoznavnost, dostopnost, ugled, uporabo in vpliv kakovostnih, recenziranih odprtodostopnih znanstvenih revij po vsem svetu, ne glede na vsebinsko področje, geografsko pokrivanje ali jezik.« (About, b. d.). Veseli smo, da nam je uspelo Knjižnico umestiti med preko enaindvajset tisoč revij tega portala, saj to pomeni, da izpolnjuje njegove standarde, med katerimi so poleg odprte dostopnosti tudi urejenost in dostopnost podatkov na spletni strani revije, ISSN, urejenost in nadzor kakovosti revije ter uporaba ustreznih licenc za urejanje avtorskih pravic. V luči odprtega dostopa je pomembno spomniti tudi na partnerstvo med DOAJ in Open AIRE, vzpostavljeno v letu 2022 (Aritzi, 2022; Stoddard, 2022). Brez dvoma bo uvrstitev v to zbirko okrepila prepoznavnost in kakovost Knjižnice in jo umestila v širše strokovno in znanstveno okolje. Druga pomembna novica pa je, da nam je uspelo uresničiti lani zadani cilj: vrnitev v stari ritem izdajanje naše revije, to sta dve enojni in ena dvojna številka letno.

Tako je torej pred vami prva letošnja *enojna* številka, v kateri nas čaka pestra paleta znanstvenih in strokovnih prispevkov. Začenjata dva znanstvena: Prvi je s »pandemijsko tematiko« spodbujena analiza tehnoloških oziroma t. i. brezstičnih rešitev za izposojanje fizičnega gradiva v slovenskih splošnih knjižnicah, kjer izvemo, katere tehnološke rešitve so za izposojanje fizičnega gradiva uporabljale splošne knjižnice in kako je pandemija vplivala na spremembe izposoje na

knjigomatih. Prispevek predstavlja dobro osnovo za razmisleke pri načrtovanju in implementaciji brezstičnih načinov izposoje v prihodnosti, zanimiv je tudi metodološko, saj uporablja razmeroma redki metodi: analizo vsebine in analizo statističnih podatkov. Drugi prispevek analizira uporabo serijskih publikacij v Mestni knjižnici Ljubljana in ugotavlja razlike med uporabo tega gradiva v knjižnici in doma ter s tem ponuja tematiko in pristop v razmislek tudi drugim knjižnicam. Tretji prispevek morda nekoliko provokativno pristopi k analizi porabe sredstev za evropske splošne knjižnice in ponuja nabor indikatorjev in izračunov, namenjenih predvsem odločevalcem, z argumentom ozaveščanja knjižnične skupnosti, da je zlasti v kriznih časih zagotavljanje pravih, zanesljivih in primerljivih podatkov temeljnega pomena za dobro informiran proces odločanja. Sledi prispevek, ki jih imamo v Knjižnici razmeroma malo: recenzija knjige. Navezuje se na našo lansko tematsko številko o odprti znanosti in jo priporočamo vsakomur, ki ga zanima poglobljena analiza trenutnih težav globalnega odprtega dostopa in razmisleki o nekaterih prihodnjih rešitvah. Recenzija je izjemoma v angleškem jeziku, kajti gre za gradivo, ki je tudi samo v angleščini, a zelo relevantno za knjižnice v dobi odprtega dostopa in odprte znanosti.

Kot kaže, nam žal ne uide poslavljanje od naših dragocenih dolgoletnih strokovnih sopotnikov. Objavljamo skrbno pripravljeno slovo od drage in spoštovane kolegice dr. Marjane Kobe, ki se je poslovila avgusta 2024. Prispevku je dodana tudi avtoričina obsežna bibliografija.

S prispevki in tematikami tako poskušamo slediti aktualnim trendom doma in po svetu, tako v raziskovanju kot tudi v stroki, malce poskušamo biti tudi provokativni in s tem še naprej sodelovati pri spodbujanju proaktivnosti slovenskih knjižnic in knjižničarjev ter drugih informacijskih strokovnjakov.

Zveste, seveda pa tudi nove bralce torej vabimo k branju prispevkov. Upamo pa tudi, da bo prenekateri prispevek spodbudil razmisleke pri strokovnem delu in raziskovanju ter na ta način vplival na premike v delovanju knjižnic ter njihovem vplivu na okolje. Seveda vas, kot vedno, vabimo tudi k pisanju. Potrebno je omeniti, da se vas v zadnjem času precej več opogumlja za pisanje, s čimer dokazujete svojo proaktivnost in skrbite za izmenjavo informacij s kolegi in drugimi knjižnicami o svojem delu. V uredništvu avtorjem z veseljem pomagamo na tej njihovi ustvarjalni poti, saj s tem skupaj skrbimo za svetlo prihodnost naše revije in njen prispevek k razvoju naše interdisciplinarne stroke.

Viri

About. (b. d.) DOAJ. <https://doaj.org/about#aimscope>

Aritzi, A. (19.10.2022). *Making research more accessible*. OpenAIRE. <https://www.openaire.eu/making-research-more-accessible>

Directory of Open Access Journals. (b. d.). DOAJ. <https://doaj.org/>

Stoddard, L. (20.10.2022). *New Partnership between DOAJ and OpenAIRE will make research more accessible*. DOAJ News Service. <https://blog.doaj.org/2022/10/20/new-partnership-between-doaj-and-openaire-will-make-research-more-accessible/>

Prof. dr. Polona Vilar

Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana
e-pošta: Polona.Vilar@ff.uni-lj.si